

Doğru bilgi doğru kaynaktan alınır...

Esad Paşa'nın
ÇANAKKALE CEPHESİ
YAZIŞMALARI

HAZIRLAYAN
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bıyıklı

ÇAMLICA

İstanbul 2011

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	7
SADELEŞTİRME.....	11
TRANSKRİPSİYON	55
TIPKIBASIM.....	99
FOTOĞRAFLAR	143

TAKDİM

Bu eser, Çanakkale Savaşları'nda Şimal (Kuzey) Grubu Kumandanı olan Esad Paşa'nın (Yanyalı), 19 Haziran-7 Temmuz 1915 tarihleri arasında, cepheden Harbiye Nezareti, kumandanlıklar ve fırkalarla yaptığı yazışmalar ve telefon görüşmelerinden oluşmaktadır. Kayıtların altında, Şimal Gurubu Kumandanı ibaresi yer almakta, fakat Esad Paşa'nın adı yer almamaktadır. Lâkin zikrettiğimiz zaman diliminde Şimal Gurubu Kumandanı Esad Paşa olduğundan, bu yazışma ve görüşmelerin ona ait olduğu anlaşılmaktadır. Yazışmalardan bazılarının sağ alt köşesinde aynı deftere aynı kalemle derç edilmiş "Hasan" ibaresi kaydolunmuştur. Elimizdeki yazmanın bütünlüğünü bozmamak açısından "Hasan" ibaresi kaydolunmuş yazışmaları da kitaba dâhil etmeyi uygun gördük.

Kütahya Belediyesi Mustafa Yeşil Kütüphanesi'nde Nadir Eserler Bölümü'nde Mustafa Yeşil'in özel arşivinde el yazısıyla çizgili bir koçanın sayfalarına yazılmış olarak ortaya çıkan bu tahrirat ve telefon görüşmesi kayıtları, Yazma Eserler Defteri'nde 498 sıra numarası ile kayıt altına alınmıştır. İçerisinde 42 adet olarak yer alan yazışma ve telefon görüşmesi kayıtları, koçanın asıl sayfalarına el yazısıyla kurşun kalemle yazılmıştır. Elde edilen kayıtlar, koçanın kopya sayfalarıdır.

Söz konusu kayıtlar, Çanakkale Kara Savaşları'nda Türk askerinin cephelerdeki durumu; cephane, top, top mermisi miktar ve ihtiyacı; özellikle ellerindeki topların mahiyeti; cephede çekilen cephane sıkıntısı ve düşmanın yoğun ateşi karşısında eldeki cephane-nin, özellikle top mermilerinin ne derece tasarruflu kullanılması gerektiği hakkında verdiği bilgiler açısından önem taşımaktadır.

Şimal Gurubu Kumandanı Esad Paşa'nın cepheden yazıştığı ve görüşmeler yaptığı kumandanlıklar ise şöyledir:

Beşinci Ordu Kumandanlığı,

Dokuzuncu, On Altıncı ve On Dokuzuncu fırkaların Anafarta mıntıkası kumandanları,

Dokuzuncu Ordu Kumandanlığı,

Harbiye Nezâreti,

Beşinci Ordu Menzil Yarma Kumandanlığı,

Beşinci ve On Dokuzuncu Fırka Kumandanlıkları,

Bahşi Köyü'nde Havan Bataryası Kumandanlığı,

Beşinci Fırka Kumandanlığı,

Anafarta Mıntıkası Kumandanlığı,

Dokuzuncu Fırka Kumandanlığı,

On Dokuzuncu Fırka Topçu Grubu Kumandanlığı,

On Dokuzuncu Fırka Kumandanlığı,

On Altıncı Fırka Kumandanlığı.

Kitapta, Esad Paşa'nın söz konusu yazışmalarının kaydedildiği defterin tıpkıbasımı, yazışmalar ve görüşme kayıtları transkribe edilmek suretiyle verildi. Ayrıca, dili her ne kadar günümüz konuşma diline yakın ve pekâlâ anlaşılır olsa da, her kesimden okuyucuya hitap edebilmek arzusuyla kayıtların sadeleşmiş biçimiyle sunulduğunu belirtmek isteriz. Kitabın hazırlanma sürecinde katkılarını esirgemeyen Çamlıca Basım Yayın Araştırma Kütüphanesi mensuplarına ve bilhassa Harun Tuncer'e teşekkür ederiz.

Çanakkale Kara Savaşları'nda Mehmetçik'in cephelerdeki vaziyeti hakkında Esad Paşa'nın yansıttığı bu bilgi ve düşüncelerin yer aldığı söz konusu kayıtları sunmanın, Çanakkale Savaşları'nın daha

iyi anlaşılması bakımından faydalı olacağı ve önemli bir katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Ümit ediyoruz ki Çanakkale Savaşları'ndaki pek çok hadise, bu gibi orijinal eserlerin neşriyle gün yüzüne çıkacak ve geçmişe daha ilmî ve aydınlık bir nazarla bakmamızı mümkün kılacaktır.

Yrd. Doç. Dr. Mustafa BIYIKLI
Kütahya 2011